

Komunikace dětí s Tourettovým syndromem

Oponentský posudek

Diplomantka Sára Jurková si zvolila téma, které zatím na poli didaktiky i lingvistiky stojí v ústraní. V teoretické části velmi rozsáhle představila Tourettův syndrom (dále TS) z hlediska medicinského (diplomantka má i zdravotnické vzdělání) a historického, důraz byl obšírně kladen i na specifické poruchy učení, jež jsou podle diplomantky s TS velmi často spjaty. Praktická část si kladla za cíl zhodnotit komunikaci dětí s TS, s níž se diplomantka seznámila především prostřednictvím telefonických rozhovorů s matkami dětí a nyní již i dospělých osob s TS.

Práce je poměrně přehledně členěná, po kazuistikách následuje krátké shrnutí životního příběhu dětí. Na konci úvodu do kapitoly 1 oceňuji poznámku, čím se práce bude nadále zabývat. Gramatické chyby se ze začátku práce objevují ojediněle a postupně trochu přibývají. V textu není vždy zcela jasné, kde diplomantka cituje jednu větu a kde celý odstavec (např. s. 25, odst. začínající větou „ADHD patří mezi poruchy, jejichž příznaky a projevy se mění postupem času.“). Poznámky pod čarou jsou navíc mnohdy nedostačující a bez uvedení zdroje (např. „abilify“ – antipsychotikum; „dyskineze“ – porucha souhry normálních pohybů atd.).

Praktická část byla věnována komunikaci dětí s TS, ale samotný jazyk a komunikace v ní nepředstavovaly zásadní roli (důležitý byl také aspekt sociální a medicinský). Informace, z nichž diplomantka vycházela, jí byly zprostředkovány matkami dětí s TS, s komunikací cílové skupiny se tedy (mimo jednu maminku s TS a krátkou nahrávkou jednoho z chlapců s TS) nesetkala přímo. Otázky, které diplomantka maminkám pokládala, se objevily v polostrukturovaném dotazníku. Domnívám se, že pokud by otázky byly více zaměřeny na jazyk a komunikaci, mohla diplomantka načerpat ještě více informací. Např. otázka č. 5 (*Trápí Vaše dítě nějaká porucha učení, jako je dyslexie, dysgrafie, dysortografie apod.?*) by mohla být vzhledem k širokému teoretickému zázemí v první části obohacena o konkrétní projevy a jejich porovnání s SPU u dětí bez TS. Poruchy učení poté ani nebyly dále analyzovány, v některých kazuistikách se pouze objevila zmínka o tom, zda dítě mělo (či nemělo) diagnostikovanou některou z nich, v jednom případě byly zmíněny kompenzační techniky ve vyučování (kratší diktát, více času na vypracování). Některá tvrzení (autorčina i převzatá) považuji na jejich místech za polemická, např. s 54–55: „Jazyk je zřejmě ovlivněn i vlivem dysortografie: Má dysortografii, poučky, pravidla zná, ale neumí je použít, i v běžném hovoru občas agramatismy, zejména skloňování.“ či „[Dítě s SPU je] mimořádně často posuzováno, kritizováno a ponižováno (s. 37)“. Více tvrzení je také

příliš obecných, např. s. 26: „*Děti s ADHD mohou mít problémy s vyjadřovacími schopnostmi a porozuměním, nejvíce se sémantikou (význam slov) a čtením, [...]*“.

Zajímavý vývoj v diplomové práci získalo postavení učitelů k diagnóze TS a jejich komunikační chování, přestože některá tvrzení diplomantky by se mohla setkat s nesouhlasem; např. s. 67: „*Navzdory prvotnímu očekávání, a to předpokladu, že všichni učitelé mají adekvátní pedagogické a psychologické vzdělání, díky němuž jsou řádně proškoleni, se jejich způsob komunikace jeví nedostačující.*“ Běžný učitel, byť s odpovídajícím pedagogickým i psychologickým vzděláním, není speciální pedagog. To ovšem neomlouvá zmíněné chování učitelů k dětem s TS.

Co mi v práci přijde nedostačující, je použitá literatura. Ta čítá 21 knih, 7 z nich je věnováno problematice poruch učení. Z tohoto celkového seznamu ale 4 knihy nejsou vůbec citovány v textu práce (Kerr (1997): *Dítě se specifickými potřebami*; Krejčová a kol. (2018): *Specifické poruchy učení*; Saicová Římalová (2016): *Osvojování jazyka dítětem*; *Nový slovník cizích slov* (2018)).

Otázky k diskusi:

- 1) Jak byste vysvětlila souvislost mezi svou diplomovou prací a studovaným oborem (Učitelství češtiny jako cizího jazyka)?
- 2) Potvrdil se Vám u dětí s TS častý výskyt SPU? Dovedete říci, zda a jakým způsobem se liší jejich projevy od dětí, které mají diagnostikované pouze SPU?

Diplomová práce Sáry Jurkové splňuje nároky kladené na diplomovou práci. Doporučuji ji proto k obhajobě a navrhuji klasifikovat ji **velmi dobře**.

Praha, 22. května 2019

Mgr. Kamila Homolková